Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok VII | Wilno, dn. 10 marca 1933 r. | Nr. 5

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

PRENUMERATA:
Rocznie 15 zł.
Półrocznie 8 zł.
Nr. pojed. 80 gr.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1
Konto P. K. O. № 80.883 lub 81.418
Chrześcijański Bank Spółdzielczy na Antokolu w Wilnie.

OGŁOSZENIA
1/1 strona 48 zł.
1/2 strony 24 zł.
1/4 strony 12 zł.
1/8 strony 8 zł.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

TREŚĆ ZESZYTU.

ODEZWA DO BRACI MYŚLIWYCH.

Zbieram materjał, świadczący **o kulcie św. Huberta w Polsce.**

Proszę więc o wiadomości, dotyczące obrazów, rzeźb, chorągwi i witraży św. Huberta; dane o kapliczkach i obrazach św. Huberta w prywatnych domach; o strzelbach, prochownicach i t. p., na których jest wyryte widzenie św. Huberta. Zapewne niejedna zbrojownia i niejedno muzeum rzecz taką posiada. Zbieram wszelkie obrazki, medale, medaliki i fotografje św. Huberta. Celem jest wydanie rozprawki: *Kult św. Huberta na ziemiach polskich.*

Wierząc w dobrą wolę Szanownych Czytelników niniejszej odezwy, dziękuję zgóry za wszelką, choćby najdrobniejszą, pomoc w powyższych moich poczynaniach.

Jednocześnie nabywam wszelkie książki, pisma i kalendarze łowieckie, fotografje myśliwskie, wiadomości o dawnych zwierzyńcach i t. d.

Cześć św. Hubertowi!

JÓZEF WŁ. KOBYLAŃSK.
kapitan.

Warszawa — Żoliborz, ul. Drużbackiej 9.

Jubileuszowa pielgrzymka do Ziemi św.

Instytut Diecezjalny Akcji Katolickiej w Peliplinie przyjmuje obecnie zgłoszenia i zapisy na udział w Pielgrzymce Jubileuszowej do Ziemi św., organizowanej przez Polski Touring Klub, a będącej pod protektoratem i duchownem kierownictwem J. E. Ks. Bisk. dr. Okoniewskiego. Pielgrzymka ta wyjedzie w początkach kwietnia, by zdążyć do Ziemi św. na Wielkanoc. Zwiedzi ona prócz Palestyny, także Konstantynopol, Ateny i Egipt. Cena udziału za miesiąc podróży wynosi 1.350 zł. i obejmuje wszystkie wydatki włącznie z paszportem zagranicznym. Polski Touring Klub (Poznań, ul. Gwarna 12) dostarcza programów pielgrzymki.

Zgłoszenia i żądania informacyj nadsyłać pod adresem: *Akcja Katolicka, Pelplin, Pomorze.*

Liga Morska i Kolonjalna, ktorej akcja wyraża się praktycznie w zbliżeniu społeczeństwa polskiego do morza, w umocnieniu panowania polskiego nad Bałtykiem, oraz we wzmożeniu ekspansji polskiej na terenach zamorskich, dla realizacji swych zadań przedsięwzięła wydanie kartonu propagandowego w postaci obrazu artystycznego prof. T. Pruszkowskiego. Fotografje obrazu-kartonu „Symbol Polskiego Morza“, *w cenie 1 zł.*, w rozmiarach 35×50 ctm., są do nabycia w Zarządzie Głównym Ligi Morskiej i Kolonjalnej (*Warszawa, ul. Nowy-Świat Nr. 35, III p.* Konto P. K. O. Nr. 27.456). JE. Ks. Arcybiskup-Metropolita i JE. Ks. Biskup-Sufragan usilnie tę akcję popierają.

Sekretarjat Prasowy posiada KARTKI drukowane do SPOWIEDZI WIELKANOCNEJ. Setka 50 gr. Z tego rabat 20%. Obstalunek zaraz. Wilno, ul. Zamkowa 8.

Organista prowadzi chór i Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, poszukuje posady w mieście lub na prowincji. Adres: Wilno, ul. Marcowa Nr. 7 mieszk. 1.

Rok VII Wilno, dn. 10 marca 1933 r. Nr. 5

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

PRENUMERATA:
Rocznie 15 zł.
Półrocznie 8 zł.
Nr. pojed. 80 gr.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1
Konto P. K. O. № 80.883 lub 81.418
Chrześcijański Bank Spółdzielczy
na Antokolu w Wilnie.

OGŁOSZENIA
1/1 strona 48 zł.
1/2 strony 24 zł.
1/4 strony 12 zł.
1/8 strony 8 zł.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Konstytucje Apostolskie, dotyczące Jubileuszu Powszechnego.

Oprócz bulli *Quod nuper,* ogłaszającej jubileusz powszechny, Ojciec św. w dniu 30 stycznia r. b. wydał trzy inne Konstytucje Apostolskie, które określają warunki uzyskania łask jubileuszowych.

I. W pierwszej, zaczynającej się od słów: *Nullo non tempore,* Ojciec św., zachęciwszy ponownie wszystkich wiernych na całej ziemi do udania do Rzymu dla korzystania z dobrodziejstw nadzwyczajnych Roku Świętego, dla uczczenia grobu Księcia Apostołów i relikwij męczenników, przypomina zarządzenia swoich poprzedników, którzy, począwszy od Sykstusa IV, w r. 1473, postanawiali, że w ciągu lat jubileuszowych wszystkie odpusty, udzielane poza Rzymem, mają być zawieszone. Tę praktykę przyjął także Ojciec św., dopuszczając jednak pewne wyjątki. Te wyjątki dotyczą odpustów następujących:

1. Odpusty, które można uzyskać *in articulo mortis.*

2. Odpust, przywiązany do odmawiania *Angelus Domini,* albo stosownie do czasu liturgicznego *Regina coeli,* albo do odmawiania pięciu *Ave Maria,* jeżeli ani pierwsza ani druga z modlitw nie może być odmówiona.

3. Odpusty, udzielone za nawiedzenie Najśw. Sakramentu w czasie *40-godzinnego nabożeństwa.*

4. Odpusty, udzielone tym, co towarzyszą Najświętszemu Sakramentowi, niesionemu do chorych, albo co przy takiej sposobności wysyłają kogoś, aby niósł pochodnię lub świecę woskową przy tych pobożnych pochodach.

5. Odpust *toties quoties*, przywiązany do odwiedzin kaplicy Porcjunkuli NMP. Anielskiej w Asyżu.

6. Odpusty, przywiązane do miejsc świętych w Palestynie, które mogą uzyskać odwiedzający pobożnie te święte miejsca w ciągu roku jubileuszowego.

7. Udzielony w ostatnim czasie przez Papieża odpust zupełny, który może uzyskać, ale tylko raz jeden, kto w ciągu roku — od 11 lutego 1933 do 11 lutego 1934 — nawiedzi pobożnie grotę w Lourdes, ponieważ na ten rok przypada 75-ta rocznica objawień cudownych Najśw. Panny Maryi.

8. Odpusty, których zwykli udzielać kardynałowie św. Kościoła, nuncjusze apostolscy, arcybiskupi i biskupi, opaci i prałaci *nullius*, wikarjusze i prefekci apostolscy w pontyfikaljach, czy to przy benedykcji, czy też w innej formie używanej przez nich.

Ta sama bulla przyznaje dalej spowiednikom w Palestynie i w Lourdes niektóre władze nadzwyczajne na przeciąg roku jubileuszowego, ale mniejsze od przyznanych penitencjarzom i spowiednikom w Rzymie.

II. W drugiej bulli, zaczynającej się od słów *Indicto a Nobis,* Ojciec św. udziela największych władz penitencjarzom i spowiednikom w Rzymie. Powierza najpierw kardynałowi penitencjarzowi większemu nominację także dla bazyliki św. Pawła pewnej liczby penitencjarzy, jakich mają stale trzy inne bazyliki patrjarchalne św. Piotra, św. Jana i św. Maryi Większa. Ten sam kardynał penitencjarz będzie mógł mianować penitencjarzy dla innych kościołów głównych w Rzymie, w szczególności dla kościołów narodowych różnych języków, które są w Rzymie.

Wszyscy ci penitencjarze będą mieli, oprócz innych władz zwyczajnych, władzę rozgrzeszania od różnych grzechów zastrzeżonych i od cenzur kościelnych, z wyjątkiem tylko niektórych występków cięższych. Nadto będą mieli możność zmniejszania liczby odwiedzin, przepisanych dla bazylik większych lub zmieniania ich na odwiedziny innych kościołów.

III. W trzeciej bulli, zaczynającej się od słów *Qui umbratilem,* Ojciec św. Pius XI przyznaje możność uzyskania odpustu jubileuszowego — poza Rzymem, w ich miejscu pobytu — zakonnikom i zakonnicom, żyjącym pod klauzurą, którzy nie mogą z powodu słusznej i stałej przeszkody przybyć do Rzymu.

Za należących do pierwszej z tych grup uważa się oprócz tych, co złożyli śluby, zakonników i zakonnice żyjących pod klauzurą, także nowicjuszów, wychowanków i wychowanki.

Do powstrzymywanych przez słuszną i stałą przeszkodę są zaliczeni: jeńcy wojenni, uwięzieni, skazani na wygnanie i wywiezieni; przełożeni domów karnych i więzień — nietylko zakonnicy ale i świeccy; chorzy i pielęgniarze. robotnicy, którzy muszą codziennie na chleb zarabiać, i ci, którzy przekroczyli 70-ty rok życia.

Dla uzyskania jednak jubileuszu są oni, naturalnie, zobowiązani do spowiedzi i Komunji i mają otrzymać od spowiednika, który jako wybrany do tego celu będzie miał władze specjalne, zamianę i redukcję praktyk, przywiązanych do jubileuszu.

Do wszystkich zaś, którzy nie mogą odbyć podróży do Rzymu, zwraca się Ojciec św. z wezwaniem, żeby ofiarowali Panu swoje trudy i cierpienia dla uzyskania obfitych owoców życia duchowego dla całego Kościoła i żeby modlili się według intencyj papieża, t. j. w szczególności o rozszerzenie wiary prawdziwej, o wytępienie herezyj, o zgodę między rządzącymi, o pokój dla całej społeczności ludzkiej.

(*Acta Ap. Sedis*, t. 25, str. 10 — 22).

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

Żywot błog. Jana Sarkandra M.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 11. X. 1932 r. № 9.202

Wobec wprowadzenia Oficjum i Mszy św. bł. Jana Sarkandra M. i rozszerzenia czci jego na całą Polskę, Kurja, zgodnie z życzeniem JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity, poleca żywot tego bł. Męczennika pod tyt.: *Niezłomny Rycerz Chrystusowy,* napisany przez ks. Teodora Czaputę (Cieszyn 1932 r., str. 58).

Ks. J. Ostrejko
w/z. Kancl. Kurji.

Biuro filmowe.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.
Wilno, dn. 3. XII. 1932 r. Nr. 10.184.

Kurja Metropolitalna podaje do wiadomości, iż Generalny Sekretarjat Ligi Katolickiej w Katowicach (ul. Marszałka Piłsudskiego 58) otworzył Biuro filmowe, którego zadaniem będzie wypożyczanie filmów o treści religijnej na dogodnych warunkach i po cenach b. przystępnych wszystkim księżom Proboszczom, którzy zechcą się zainteresować problemem szerzenia myśli reli-

gijnej przez kino. Problem ten należycie już potrafiło ocenić duchowieństwo na Zachodzie, które wszelkiemi siłami dąży do rozpowszechniania filmów o myśli przewodniej katolickiej.

Ks. J. Ostrejko
w/z. Kancl. Kurji.

W sprawie Dzieła św. Piotra Apostoła dla duchowieństwa tubylczego.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 7. II. 1933 r. № 11297/L.

Kurja podaje do wiadomości pismo J. Em. Ks. Kard. Sekretarza Stanu do J. E. Ks. Arcyb. Salotti'ego z dn. 20. I. 1933 r. nast. treści:

„Ekscelencjo! Przesyłając niniejsze, staję się tłumaczem uczuć Jego Świątobliwości, któremu wysoce spodobał się okólnik Waszej Najprzewielebniejszej Ekscelencji, przesłany Dyrektorom Krajowym i diecezjalnym Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła.

„Jego Świątobliwości jest myśl podana w okólniku bardzo droga, albowiem wskazuje ona na działalność wspomnianego opatrznościowego Dzieła, które pragnie dać to, czego się spodziewa praca misjonarzy, aby pomiędzy narodami, mającemi się do prawdziwej wiary nawrócić, wzbudzić powołania kapłańskie, przez co ma się dla misyj własnych przygotować robotników ewangelicznych.

„Taka rzecz odpowiada pożyteczności dzieła misyjnego jako też istocie Kościoła katolickiego, mającego się rozszerzać po całym świecie i umiejącego zastosować się do zwyczajów i temperamentu każdego narodu, nie tracąc nic z swej całości i jedności, lecz umiejącego w każdym narodzie wynaleźć i użyźnić istniejące siły, aby przez nie dojść do nadprzyrodzonego podboju Królestwa niebieskiego i do pogłębienia doczesnego praw ziemskich.

„Jego Świątobliwość spogląda jednak na seminarja dla duchowieństwa rodzimego, stawiane w krajach misyjnych przez wspomniane dzieło, jako na sprawy pełne nadziei dla przyszłości Kościoła w tych okolicach, i nie może nie być wdzięcznym za tyle synowskiego przywiązania, okazanego Jego wysokiemu urzędowi Pasterza całego świata, przez ofiary oraz jakiebądź inne pomoce, płynące na dobro tych seminarjów.

„Życzenia swe, jakie w tak trudnych ekonomicznie i moralnie warunkach czasów obecnych Ojciec św. wyraża, są tem gorętsze, lecz niemniej pełne nadziei, że dobrzy ludzie przez ich pobożność i miłosierdzie pośpieszą hojnemi i nowemi środkami temu świętemu poczynaniu z pomocą.

„Jak tym sprawom z pewnością towarzyszyć będą błogosławieństwa i dary niebieskie, tak też Ojciec święty z całego serca udziela Swego błogosławieństwa apostolskiego Waszej Ekscelencji i wszystkim współpracownikom i dobrodziejom Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła.

„Z zapewnieniem szczerego i wysokiego szacunku pozostaję Waszej Najprzewielebniejszej Ekscelencji sługą“.

Ks. J. Ostrejko
w/z Kancl. Kurji.

Eugenjusz Kard. Pacelli
Sekretarz Stanu Jego Świątobliwości“.

Organ Katolickich Związków Polek.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 21.II. 1933 r. № 11.328/L.

Kurja usilnie poleca Miesięcznik Zjednoczenia Katolickich Związków Polek pod tytułem *Zjednoczenie* (Poznań, Al. Marcinkowskiego 22. Cena rocznie 6 zł., pojed. numer 75 gr.).

Ks. J. Ostrejko
w/z Kancl. Kurji,

Mianowanie Prezesa Akcji Katolickiej.

ARCYBISKUP-METROPOLITA WILEŃSKI
Wilno, dn. 4 marca 1933 r. № 11.844.

Do JWP. Dyrektora Kazimierza Niżyńskiego
w Wilnie.

Niniejszem, stosownie do punktu 6 Regulaminu Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w Wilnie, mianujemy Jaśnie Wielmożnego Pana Dyrektora Prezesem wymienionego Instytutu.

X. A. Sawicki,
Kancl. Kurji.

M. P.

† R. Jałbrzykowski
Arcybiskup-Metropolita.

W sprawie ratowania Bazyliki.

ARCYBISKUP - METROPOLITA WILEŃSKI.
Wilno, dn. 10 marca 1933 r.

Wielebnemu Duchowieństwu archidiecezji wileńskiej
pozdrowienie w Panu.

Praca nad ratowaniem Bazyliki Wileńskiej posuwa się naprzód. Już zabezpieczono od ruiny fronton katedry, czyli tak zwany portyk. Na dotychczasowe roboty Komitet Wykonawczy Ratowania Bazyliki Wileńskiej wydał 300.268 zł. 40 gr. Szczegółowy wykaz wydatków niebawem się ukaże, gdy Komisja Rewizyjna ukończy swą pracę.

Na pokrycie wydatkowanych sum wpłynęło:

1. od W. Duchowieństwa	51.000 zł.
2. składki od parafjan i ofiary od diecezjan . .	123.000 „
3. zapomoga od Władz Państwowych	4.000 „
4. zapomoga od Banku Polskiego	15.000 „
5. z Komitetu Powodzian	33.000 „
6. ofiary nadesłane z poza archidiecezji	108.500 „
Razem	334.500 zł.

Wiele parafij uiściło składkę, na nie wyznaczoną, niektóre nawet z naddatkiem. Inne przysłały tylko część składki, sądzę, że one też zbiorą i nadeślą.

Wszystkim Czcigodnym Ofiarodawcom wyrażam serdeczne podziękowanie.

Zdaniem PP. Inżynierów-Architektów, do całkowitego przeprowadzenia robót ratowniczych potrzeba jeszcze około 700.000 zł. W tym celu Władze Państwowe udzieliły łaskawie pozwolenia na urządzenie 2 kwietnia na obszarze całej Polski dnia zbiórki ofiar na ratowanie Bazyliki Wileńskiej. Myśl ta znalazła uznanie i poparcie zarówno Najdostojniejszego Episkopatu jak i WW. PP. Wojewodów. Zorganizowane specjalnie do tej sprawy Komitety parafjalne, względnie gminne, w tym dniu wszędzie przeprowadzą kwestę. Ze wszech miar słuszną jest rzeczą, abyśmy na terenie archidiecezji wileńskiej swemi datkami tem chętniej poparli zbiórki dokonywane 2 kwietnia przez Komitety Gminne.

Raczą WW. Ks. Ks. Proboszczowie i Rektorzy kościołów dn. 26 marca rb. uprzedzić o tem parafjan i zachęcić ich do ofiar oraz przeprowadzić 2 kwietnia br. zbiórki na tacę po kościołach. Zebrane składki w ciągu tygodnia należy odesłać do Kurji Metropolitalnej, względnie wprost do Komitetu Ratowania Bazyliki.

† R. Jałbrzykowski
Arcybiskup-Metropolita Wileński.

RUCH PERSONALNY.

Na mocy zarządzenia JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity w składzie osobistym duchowieństwa zaszły nast. zmiany:

Ks. Bolesław Serafin, prob. w Żołudku, przen. na prob. do Suchowoli, dn. 8. III. 1933 r. № 11.880.

Ks. Maksymiljan Sarosiek M. T., prob. w Suchowoli, przen. na prob. do Żołudka, dn. 8. III. 1933 r. № 11.881.

X. A. Sawicki,
Kancl. Kurji.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Przemówienie

ks. kan. Karola Lubiańca na pogrzebie ś. p. Jana Sadowskiego, prałata - dziekana Kapit. Metr. Wil., w kościele św. Jana w Wilnie dnia 7-go marca 1933 r.

(Zamiast nekrologu).

„Potykaniem dobrem potykałem się, zawodum dokonał, wiarym dochował“.

(2. Tym. 4. 7).

Wpośród siebie mamy w tej chwili świeżo zastygłe zwłoki ś. p. prałata Jana Sadowskiego [1]).

Grzebiemy dziś sławnego bojownika o sprawę Pańską w Wilnie.

Ś. p. prałat Jan Sadowski przyszedł na świat w połowie 1860-go roku, niemal więc w przededniu powstania styczniowego. Urodził się w Smorgoniach, powiatu oszmiańskiego, gdzie zaraz po powstaniu jedyny kościół katolicki wzięty został przemocą na cerkiew prawosławną. Lata swe młodzieńcze spędzał Janek Sadowski w okresie, kiedy w powiatach oszmiańskim i wilejskim szalał osławiony Chowański, wytaczając po wioskach i miasteczkach beczki wódki, napędzając ludność do pijaństwa, a potem, wykrzykując: „Jeden jest Bóg, jeden cesarz, jedna wiara prawosławna“, urzędnikom swym nakazywał wszystkich dobrze podchmielonych lub całkiem pijanych zapisywać na prawosławje.

Do Seminarjum Duchownego w Wilnie ś. p. ks. Jan wstąpił 1877-go roku, więc zaledwie 14 lat po powstaniu. Były to czasy generał-gubernatora Albedyńskiego i kuratora okręgu naukowego Siergijewskiego w Wilnie, czasy okrutnego prześladowania wszystkiego, co katolickie i co polskie, i to wszędzie: w szkole, w urzędach, w gminach, w sklepach, na ulicy, gdyż ponalepiane zarządzenia głosiły: „Polska mowa jest wzbroniona“, słowem, wszędzie.

O uszy kleryka Jana Sadowskiego wciąż się obijały wieści hiobowe, że ten lub inny kapłan w diecezji został zaaresztowany i osadzony w więzieniu, lub w głąb Rosji czy na Sybir wywieziony, że ten lub inny kościół został na cerkiew zamieniony, że ten lub inny klasztor katolicki wzięty został na monastyr prawo-

[1]) Zmarł ks. Sadowski 1 marca, pogrzebany dn. 7 marca na Rosie.

sławny, a zakonnicy rozpędzeni, lub zagranicę wywiezieni. Już wtedy się doskonale młody kleryk, pełen żywej wiary, orjentował, jak dalece zagrożoną jest diecezja wileńska i wiara katolicka na Wileńszczyźnie, kiedy u steru rządów diecezjalnych stała smutnej pamięci trójka, złożona z Żylińskiego, Niemekszy i Tupalskiego, a cała ta trójka ślepem była narzędziem w sprawach Kościoła Murawjowych, Potapowych, Albedyńskich. Ile wtedy w duszy swojej przeżywał młody kleryk Sadowski wstrząśnień moralnych i jak jeszcze wtedy on się gotował do pracy apostolskiej w przyszłości, jeden tylko Pan Bóg wiedział, a przyszłość dopiero wykazała, jaki w osobie tego kleryka kształtował się bojownik o sprawę Bożą.

Akademję Duchowną w Petersburgu, ze stopniem magistra teologji, ukończył ś. p. ks. Jan Sadowski w 1884 r. i wyświęconym został na kapłana przez B-pa Hryniewickiego w Wilnie. Pierwsze tedy swe kroki na niwie Chrystusowej stawiał młody kapłan pod najwyższem kierownictwem Biskupa - Męczennika, ś. p. Karola Hryniewickiego, a do walki o nietykalność Kościoła św. zaprawiał się znakomitemi listami apologetycznemi, listami o stylu iście tertuljańskim, ś. p. księdza Majewskiego, podówczas w walce z rządem rosyjskim w sprawie rosyjskich rytuałów, czyli „trebników“, po całej diecezji kursującemi.

Pracował ś. p. ks. Sadowski najprzód w Brześciu, potem w Wilnie, dalej na probostwie w Ławaryszkach, skąd na żądanie władz rządowych usunięto go, pozbawiono probostwa, dlatego też pracował na wikarjacie, przy kościele św. Ducha w Wilnie.

Stąd, właśnie, ś. p. Biskup Zwierowicz powołał ks. Sadowskiego na stanowisko kanclerza swojej kurji i najbliższego swojego doradcy. I tu ś. p. prałat Sadowski rozwinął szeroką i wielce zbawienną działalność nad ratowaniem zagrożonej na Wileńszczyźnie wiary katolickiej i nad podniesieniem uświadomienia katolickiego w kraju.

W tym czasie rząd rosyjski pozakładał w naszym kraju przy każdej cerkwi szkoły cerkiewne. Zadaniem tych szkół było sprawosławienie i zruszczenie dziatwy katolickiej. Tam duchowny prawosławny prowadził wykłady religji prawosławnej, jego żona i córki uczyły dziatwę robót wszelkich i śpiewu cerkiewnego. Dziatwa katolicka była obowiązana uczęszczać do tych szkół, a w niedziele i święta bywać w cerkwi na prawosławnem nabożeństwie. Takie było zarządzenie synodu. Młode pokolenia katolickie skazane były tą drogą na sprawosławienie i zruszczenie.

Ale w groźnej tej sytuacji dobrze się orjentował kanclerz kurji, ks. Sadowski. Bolał nad tem i w duszy układał sposoby ratunku. Ś. p. biskup Zwierowicz, po długiem a poważnem naradzaniu się ze swym kanclerzem, ogłasza w lutym 1902 r. historycznej doniosłości okólnik do duchowieństwa całej diecezji, w którym nakazuje rodzicom katolickim wycofać swe dzieci ze szkół cerkiewnych i to pod karą odmówienia rozgrzeszenia.

I rząd rosyjski i duchowieństwo prawosławne stanęły bezradne wobec takiego zarządzenia. Szkoły wkrótce zaświeciły pustkami, a wiele z nich, dla braku uczęszczającej dziatwy, musiały ulec likwidacji. Żony i córki popów utraciły intratne posady. Wszystko to się pomściło na B-pie Zwierowiczu i kanclerzu Sadowskim. B-pa Zwierowicza wywieziono w głąb Rosji, a na ks. Sadowskiego spadła groźna niełaska sfer rządowych: zażądano usunięcia ks. Sadowskiego z kurji.

Za ks. Biskupa Roppa ks. Sadowski, jeszcze będąc na stanowisku kanclerza kurji, a umiejętnie operując paragrafami prawodawstwa rosyjskiego, z którem był dobrze obeznany, potrafił dopomóc dziesiątkom i dziesiątkom tysięcy prawosławnych wrócić na łono Kościoła katolickiego. Tego już rząd rosyjski znieść nie mógł i wystąpił z kategorycznem żądaniem usunięcia ks. Sadowskiego z kancelarji biskupiej. Władze diecezjalne skierowały ks. Sadowskiego do Petersburga w charakterze delegata swojego do Kolegjum katolickiego.

Rząd rosyjski pocieszał siebie, że w ten sposób ks. Sadowski skazany został na bezczynność. Mylił się bardzo. Bo ks. Sadowski nie przestał dbać o dobro Kościoła i walczyć z rządem o jego niezależność, a wielką znajomością prawodawstwa rosyjskiego ks. Sadowski potrafił wyświadczyć Kościołowi wielkie usługi.

Zabawił ks. Sadowski w Petersburgu od 1908-go do 1918-go roku. W końcu tego dziesięciulecia danem mu było brać żywy udział w organizowaniu spraw Kościoła w odradzającej się Rosji za księcia Lwowa, zaraz po zdetronizowaniu Mikołaja II-go. Niestety, wkrótce bolszewicy przekreślili wszystko, a ś. p. prałat Sadowski wrócił do Wilna. Narazie zajmował tu stanowisko Oficjała; ale 10-ciu letni pobyt w klimacie północnym i wszystkie bardzo ciężkie przeżycia mocno podkopały jego zdrowie: nerwy coraz bardziej słabły, organizm coraz bardziej bezwładniał. Umysł jednak ś. p. prałat Sadowski do ostatniej chwili zachował zdrowy i jasny, pamięć dobrą i głęboki, zdrowy sąd.

Charakter ś. p. prałata Sadowskiego zawsze się odznaczał wielką prawością i prostolinijnością, oraz piękną kapłańską szlachetnością. Przez wszystkich był lubiany i szczerze poważany, a komu chodziło o głęboką i rozumną poradę w kwestjach nieraz bardzo zawiłych, śpieszył do prałata Sadowskiego. Chyba nikt nie doznał zawodu.

To też obecnie wszyscy odczuwają głęboki żal i śpieszą z okazaniem tego, czy to osobiście bardzo licznie biorąc udział w obecnem żałobnem nabożeństwie, czy też listownie na ręce Kapituły śpieszą to wyrazić. J. E. Ks. Arcybiskup Ropp, pisząc w smutnej tej sprawie do Kapituły i do zbolałej osieroconej siostry zmarłego, między innemi powiada: „W osobie ks. prałata Sadowskiego tracę obecnie jednego z najbliższych moich przyjaciół, który nietylko moim był współpracownikiem, ale i ofiarą był prześladowania rosyjskiego. Kiedy bowiem na mnie spadły gromy prześladowania, to i prałat Sadowski chlubnie je znosił".

Z ks. Sadowskim schodzi z widowni życia kościelnego w archidiecezji wileńskiej żywy pomnik przeżyć z najgorszych czasów prześladowania Kościoła i polskości pod zaborem rosyjskim. Odchodząc do wieczności, śmiało prałat Sadowski powtórzyć może za św. Pawłem: *„Potykaniem dobrem potykałem się, zawodum dokonał, wiarym dochował"*.

My zaś głębokim żalem przejęci, w dogmacie świętych obcowanie ufność dla siebie czerpiąc, do niego wołać możemy: Dzielny rycerzu Chrystusowy, kochany nasz księże Prałacie, jak wytrwale i zwycięsko wojowałeś o dobro wiary i Kościoła wobec zamachów rządu rosyjskiego, tak dziś wyjednaj nam łaskę wytrwania w tej świętej wierze i mężnej walce o niepodległość Kościoła wobec zamachów powojennych w Polsce niepodległej, a my do tronu Bożego zanosimy korne błagania za Tobą: *Wieczne odpocznienie racz mu dać, Panie, a światłość wiekuista niech mu świeci po wszystkie wieki.* Amen.

Dzień zbiórki na ratowanie Bazyliki Wileńskiej 2 kwietnia 1933 r.

KRONIKA KOŚCIELNA I RELIGIJNA.

I. Kronika archidiecezjalna.

Rekolekcje parafjalne w Wilnie. — We wszystkich kościołach parafjalnych m. Wilna w r. b. rekolekcje prowadzi osobiście JE. Najprzewielebniejszy Ksiądz Arcybiskup-Metropolita. Nauki rekolekcyjne Arcypasterz głosi zrana i wieczorem, a wieczorami do późna słucha spowiedzi.

„Unitas“. — Na ostatniem posiedzeniu Zarządu Zw. Kapłanów „Unitas“, wobec rezygnacji dotychczasowego prezesa, ks. kan. Tadeusza Zawadzkiego, na prezesa został wybrany ks. kan. Adam Kuleszo. Obecnie więc skład Zarządu jest następujący: prezes ks. kan. Adam Kuleszo, zastępca ks. kan. Tadeusz Zawadzki, skarbnik ks. kan. Józef Songin, członek Zarządu ks. radca Stanisław Nawrocki i sekretarz ks. kan. Leon Żebrowski.

Dzieło Matki Boskiej Powołań w Wilnie. — W niedzielę, dn. 29 stycznia br., odbyło się zebranie ogólne członków Dzieła Matki Boskiej Powołań o charakterze informacyjnym. Dzieło Matki Boskiej Powołań ma na celu jednoczenie modlitw, wysiłków i ofiar poszczególnych osób, które, rozumiejąc świętość stanu duchownego oraz wielką potrzebę kapłanów, zakonników i misjonarzy, pragną przyczynić się do zwiększenia ich liczby i uświęcenia duchowieństwa. W szczególności organizacja ta ma na celu okazywanie pomocy w wychowaniu i kształceniu niezamożnej młodzieży męskiej, pragnącej się poświęcić służbie Bożej w stanie kapłańskim lub zakonnym. Na zebraniu powyższem uchwalono ożywienie pracy w myśl zatwierdzonego przez odnośne władze Statutu, a więc odbywanie zebrań miesięcznych, nabożeństw wspólnych, zjednywanie członków i t. p. Do zrzeszenia należy około 100 członków. Informacyj udziela Sekretarjat Dzieła (Wilno, ul. Zarzecze 16).

Głos rzemieślników wileńskich w sprawie ratowania Bazyliki. — Związek Cechów w Wilnie na miesięcznem zebraniu delegatów w dn. 6 lutego 1933 roku, po dłuższych naradach nad sprawą zdobycia środków na ratowanie Bazyliki, pomny na tradycje katolickiego i polskiego rzemiosła m. Wilna, które wiązały katolickiego rzemieślnika z Wiarą św. katolicką i Jej Najdostojniejszymi Pasterzami, oraz umiłowaniem piękna naszego miasta i jego zabytków stwierdza, że: 1. Jedynym rzeczowym i najlepszym sposobem ratowania Bazyliki jest wspólny, gromadny wysiłek wszystkich warstw i stanów, całego społeczeństwa do gromadzenia funduszów w drodze składek ofiar choćby najdalej idących. 2. Obowiązkiem wszystkich rzemieślników m. Wilna, tak jak obowiązkiem całego społeczeństwa — jest najwyższa ofiarność, dlatego Związek Cechów m. Wilna wzywa wszystkich swych członków do składania ofiar i ze swej strony zapoczątkowuje listę składek. na którą już zebrano 145 zł. i przekazano Komitetowi Ratowania Bazyliki. — Jednocześnie Związek Cechów w Wilnie prosi wszystkie organizacje społeczne, by też zechciały sprawę ratowania Bazyliki ująć w sposób rzeczowy — gromadzenia funduszów.

Wileńskie T-wo Męskie św. Wincentego à Paulo. — Według sprawozdania z roku 1932, Wileńskie T-wo Męskie św. Wincentego à Paulo liczyło 10 konferencyj w Wilnie i 1 konferencję w Grodnie, zrzeszających 124 członków czynnych. W roku sprawozdawczym odbyto 509 zebrań tygodniowych, wspierano 400 rodzin, składających się z 1699 osób.

Ofiarność członków, mimo ciężkiego kryzysu, nie zmniejszyła się, złożono bowiem do woreczka 3.383 zł. 01 gr. i ogólny przychód wyniósł 18.085 zł. 22 gr., rozchód zaś 17.626 zł. 12 gr. Nadto 6 osób umieszczono w szpitalach, 8 osób w przytułkach, 27 dzieci w ochronkach, 43 dzieci wysłano na kolonje letnie, 12 ochrzczono, rozdano 105 pożytecznych książek, uporządkowano 2 małżeństwa dzikie, opłacono koszta 12 pogrzebów, rozdano 315 ubrań, 140 par obuwia i 229 sztuk bielizny.

Akademja ku czci św. Tomasza z Akwinu. — Dn. 7 marca rb. Koło Studentów Teologów U. S. B. urządziło uroczystą akademję w gmachu Seminarjum Metropolitalnego. Na akademję złożyły sie: odczyt ks. prof. dr. Władysława Suszyńskiego p. t. *Stosunek rozumu do wiary według św. Tomasza*, oraz śpiewy chóru Seminarjum Metropol. Jednocześnie był to obchód 10-lecia istnienia Koła Teologów, na którym podano sprawozdanie z tego okresu czasu.

„Zjednoczenie Katolickie". — Od początku roku bieżącego wychodzi w Białymstoku gazeta tygodniowa pod tytułem *Zjednoczenie Katolickie*. Wydawcą gazety jest ks. kan. Aleksander Chodyko, dziekan białostocki, redaktorem zaś p. Kazimierz Jędrychowski. Cena pisma rocznie 5 zł. Adres: Białystok, ul. Kościelna 3.

II. Kronika krajowa.

Jeszcze z listów pasterskich i odezw Episkopatu Polskiego. — J. E. Ks. Arcybiskup - Metropolita Lwowski swój wielkopostny List pasterski poświęcił Kościołowi, wychodząc ze słów swego wielkiego poprzednika, arcyb. Bilczewskiego: „Ponieważ cała religja Chrystusowa streszcza się w Kościele i przez Kościół staje się jakby widzialną i dotykalną, więc w pierwszym rzędzie trzeba nam ten Kościół poznać". — JE. Ksiądz Biskup Płocki poświęca swój List pasterski sprawie rekolekcyj. — JE. Ks. Biskup Sandomierski w swym Liście porusza doniosłe zagadnienie dzisiejszego ciężkiego kryzysu, który jest nietylko kryzysem gospodarczym, ale przedewszystkiem wielkiem załamaniem się duchowem dzisiejszego społeczeństwa. — JE. Ks. Biskup Łódzki wydał List pasterski do księży profesorów, w którym kreśli zadania wychowawców młodzieży w okresie Wielkiego Postu. — JE. Ks. Biskup Włocławski, opierając się na liście Ojca św. do JEm.Kard. Wikarjusza Rzymu, wydał zarządzenie, aby w całej diecezji dnia 6 kwietnia o godzinie 11 w nocy, lub wcześniej, byle po zachodzie słońca, urządzono *godzinę świętą* na uczczenie 1900-rocznicy Zbawienia rodzaju ludzkiego. Ojciec św. tegoż dnia wieczorem będzie brał udział w *godzinie świętej* w bazylice watykańskiej.

Koło Kaznodziejskie w Lublinie. — W roku 1931 JE. Ks. Biskup Marjan Fulman powołał do życia pożyteczną organizację — Koło Księży Kaznodziejów diecezji lubelskiej. Celem Koła jest niesienie pomocy duszpasterskiej księżom proboszczom przez misje, rekolekcje i kazania. By praca systematyczniej była ujęta i z większym pożytkiem prowadzona, JE. Ks. Biskup zwołał do Lublina w dn. 7 lutego zebranie członków, na którem ostatecznie przyjęto statut, omówiono program i porządek tegorocznych rekolekcyj, ułożono zespoły kaznodziejskie i wyznaczono terminy pracy. Do Koła Kaznodziejskiego należy 64 kapłanów.

Powołanie do życia „Towarzystwa Teologicznego". — Z inicjatywy wybitniejszych kapłanów krakowskich zostało powołane do życia na terenie Krakowa „Towarzystwo Teologiczne", poświęcone pogłębianiu wiedzy teologicznej. Towa-

rzystwo wspomniane ma swą siedzibę w lokalu „Nauk. Inst. Katol." przy ul. Pijarskiej. Pierwsze zebranie organizacyjne odbyło się 17 lutego br.

Zjazd Związku Zakładów Teologicznych w Polsce. W dn. 19-21 kwietnia 1933 roku odbędzie się w Wilnie VII. Zjazd Związku Zakładów Teologicznych w Polsce im. św. Jana Kantego. Zjazd odbędzie się pod protektoratem J. E. Księdza Arcybiskupa Romualda Jałbrzykowskiego, Metropolity Wileńskiego.

Pielgrzymka inteligencji i akademików do Rzymu. — Związek Polskiej inteligencji Katolickiej oraz Stowarzyszenie Młodzieży Akademickiej Katolickiej „Odrodzenie", z racji ogłoszenia Roku Świętego przez Papieża Piusa XI, urządza pielgrzymkę do Rzymu w okresie świąt Wielkiejnocy. W pielgrzymce mogą brać udział: a) studenci i studentki Wyższych Uczelni, b) członkowie Związku P. I. K., c) osoby posiadające wyższe wykształcenie i ich rodziny. Koszty całej pielgrzymki wynosić będą dla studentów w granicach 300-330 zł., dla osób pozostałych 420-450 zł. Informacyj zasięgać można w biurze Związku Polskiej Inteligencji Katolickiej, *ul. Senatorska 31.* Termin wyjazdu pielgrzymki: 10 kwietnia. Pielgrzymka trwać będzie 14 dni.

Rekolekcje zamknięte dla robotników. — Zarząd Związku Katolickich Stowarzyszeń Robotników Polskich archidiecezyj gnieźnieńskiej i poznańskiej urządził pierwsze dwie serje rekolekcyj zamkniętych dla członków Stowarzyszeń Robotniczych, przeważnie prezesów lub innych członków zarządowych, na św. Górze pod Gostyniem Wlkp. W rekolekcjach uczestniczyło razem 79 robotników. Na zapowiedziane nowe serje tego rodzaju rekolekcyj zapisała się znaczna liczba osób ze sfer robotniczych. Rekolektanci stają się potem sami apostołami ćwiczeń duchownych.

III. Kronika zagraniczna.

Powszechna adoracja N. Sakramentu w dn. 6 kwietnia rb. — Ojciec św. wystosował do J. Em. Kardynała Wikarjusza Rzymu, list, w którym daje wyraz pragnieniu, by pierwszy czwartek Roku Jubileuszowego był poświęcony uroczystemu wspomnieniu pierwszego kroku Zbawiciela na okrutnej drodze Męki. W tym celu kardynał wikarjusz zarządzi tego dnia we wszystkich kościołach rzymskich *godzinę świętą* przed wystawionym Najśw. Sakramentem. Celem poparcia swych słów zachęty własnym przykładem i połączenia modlitw wspólnego Ojca z modlitwami dzieci, Papież postanowił udać się wieczorem tego dnia do bazyliki watykańskiej, gdzie będzie osobiście uczestniczył w adoracji *godziny świętej.* Namiestnik Chrystusowy ufa, że wszyscy bracia Jego w Episkopacie pójdą za Jego przykładem, zachęcając swych wiernych do zjednoczenia się z Rzymem w drogiem i nieodzownem uczczeniu pamięci gorzkiej Męki, którą Serce Jezusowe raczyło podjąć dla zbawienia rodzaju ludzkiego. Między innemi Ojciec św. pisze: „W ten sposób Rok Święty rozpocznie się modlitwą ekspiacyjną, wznoszącą się ku niebu ze wszystkich okolic ziemi".

Ojciec św. o znaczeniu majątku kościelnego. — Ojciec św. przyjął na specjalnej audjencji 200 księży z wszystkich diecezyj włoskich, którzy przebywali w Rzymie na kursie prawniczym z zakresu administracji majątkiem kościelnym. W dłuższem przemówieniu Papież zaznaczył m. in., że majątek duchowny, który nie służy w jakikolwiek sposób czci Bożej i sprawie zbawienia dusz, traci wszelką wartość. Już w r. 1897 w czasie swoich własnych studjów nad prawem kanonicznem Papież stawiał

sobie pytanie, dlaczego dobra kościelne chronione są przy pomocy specjalnych gwarancyj i z większą troskliwością, niż wszelkie osobiste prawa i przywileje. Przyczyną jest to, że te ostatnie same się bronią. Żaden majątek kościelny nie może być porównany nawet z jednym jedynym aktem wiary lub miłości chrześcijańskiej. Jest on jednak konieczny tam, gdzie życie duchowne styka się z materjalnem, ale tylko w tym celu, by to drugie podporządkować pierwszemu.

Zbiorowy list pasterski Episkopatu niemieckiego. — Zebrani w Fuldzie biskupi wszystkich diecezyj niemieckich wystosowali do katolików orędzie, w którem, stwierdziwszy, iż wybory mają niezwykle wielkie znaczenie nietylko z przyczyn politycznych lecz i ze względu na stosunki religijno-moralne, wzywają ogół ludności katolickiej do spełnienia obowiązku wyborczego i piszą: „Wybierajcie posłów, których charakter i wypróbowane stanowisko dają gwarancję, że będą występowali w obronie pokoju i pomyślności społecznej narodu, w obronie szkół wyznaniowych, religji chrześcijańskiej i Kościoła katolickiego. Strzeżcie się agitatorów i partyj, które nie są godnemi zaufania ludu katolickiego. Uświadomienie swoje opierajcie na informacjach wiarogodnych dzienników katolickich... To jest upomnienie biskupów waszych, którzy nie chcą wnosić do sanktuarjum Kościoła walki partyjno-politycznej, ale nie mogą przejść bez słowa ostrzeżenia obok wypadków, mających tak doniosłe znaczenie dla Ojczyzny i Kościoła".

Walka z Kościołem katolickim w Jugosławji. — Rządowe czynniki jugosłowiańskie, mszcząc się za zbiorowy list pasterski biskupów katolickich przeciwko wolnomularskiemu „Sokołowi", usiłują zmobilizować przeciwko Kościołowi prawosławną część społeczeństwa. Ostatnio minister bez teki Kramer wygłosił na zebraniu publicznem w Lubljanie przemówienie, w którem wystąpił z protestem przeciw „wrogim wobec państwa knowaniom klerykalnej partji słoweńskiej i duchowieństwa chorwackiego oraz słoweńskiego". Zebranie naturalnie uchwaliło rezolucję, domagającą się od rządu zastosowania energicznych środków przeciw „burzycielom jedności narodowej". Arcybiskup Zagrzebia, JE. Ks. Bauer, ogłosił list pasterski, w którym bierze w obronę duchowieństwo katolickie, zastrzega się przeciwko insynuacjom, że chciał spowodować interwencję włoską, i dodaje, że sam przyjmuje odpowiedzialność za orędzie, „zgodne z duchem religji chrześcijańskiej i prawdziwym interesem królestwa". Arcyb. Bauer zaznacza, że kampanja protestów przeciwko wspomnianemu listowi pasterskiemu nie ma nic innego na celu, jak tylko przygotowanie opinji publicznej do wygnania ojców jezuitów z Jugosłowji.

Modły o jedność religijną. — Od dn. 18 do 25 stycznia rb. w bazylice N. Serca Jezusow. na Montmartre w Paryżu odbywały się uroczyste nabożeństwa na ubłaganie Boga o jedność świata chrześcijańskiego.

Zjazd duchowieństwa polskiego, pracującego wśród wychodźców we Francji. — W dd. 13—17 lutego r. b. odbył się w Mours-Nointel pod Persan-Beaumont zjazd księży polskich, pracujących wśród wychodźców we Francji, poświęcony sprawom duszpasterstwa, oświaty i organizacyj społecznych. Zjazd wydał odezwę do wychodźców polskich we Francji, wzywającą do zjednoczenia wszystkich, by trwać przy sztandarze Chrystusowym i skutecznie oprzeć się bezbożności i złym obyczajom.

LISTA SKŁADEK NA RATUNEK BAZYLIKI WILEŃSKIEJ.

(4).

Głód Jan, Lwów 2. Ilnicki Jan, Lwów 1. Związek Inwalidów Wojennych Rp. Lwów 5. Dom Inwalidów Wojennych, Lwów. 10. Iwanejko Franciszek, Lwów 2. Izba Kontroli Państ. Okr. Lwowskiego, Lwów 13,71. Izba Skarbowa Archiwum Map. Katastralnych, Lwów 17.80. Urząd Skarbowy Pod. i Opł. Skarbow. III, Lwów 10. Urząd Skarbowy Pod. i Opł. Skarbow. IV, 7. Jakubowski Leonard, Lwów 1. Jakubowski Bronisław, Lwów 25. Jakóbczyński Marjan, Lwów 18,05. Jahl Maksymiljan, Lwów 34,50. Jackowski Piotr, Lwów 5. Jackowski Antoni, Lwów 3,50. Jankowski Antoni, Lwów 2. Jankowski Czesław, Lwów 2. Janowicz Włodzimierz, Lwów 0,50. Janowski Bronisław, Lwów 2. Jarymowicz Emanuel, Lwów 10. Jarkasch-Koch Bar. Michałowa, Lwów 10. Kamieniobrodzki Kazimierz, Lwów 1. Kamieński Edmund, Lwów 2. Kamieński Edmund, Lwów 3. Kamieński Franciszek, Lwów 1. Karaś Władysław, Lwów 13 Karczewski Witold, Lwów 9,10. Karczmarski Fr. Lwów 10. Karpuszko Adam, Lwów 45. Miejska Komunalna Kasa Oszcz. Oddz. I. Lwów 8. Kauczyńska Marja, Lwów 5, Kazimirowicz Adolf, Lwów 10. Kielanowski Bolesław, Lwów 13. Kiełczewska Leonja, Lwów 3. Kierow. Naucz. Przebud. Państw. Zakł. Zdr., Lwów 5. OO. Dominikanie, Lwów 10. SS. Nazaretanki, Lwów 6. Komisarz Rządowy Synd. Przem. Naft., Lwów 10. Komisarjat Straży Granicznej, Lwów 3.45. Kaniewicz A. i Syn, Lwów 3. Konopacki Stanisław, Lwów 5. Kotula Rudolf, Lwów 2. Kowalewski Konrad, Lwów 10. Kozłowski Edward, Lwów 2. Kozłowski Stanisław, Lwów 2. Krassowski St., Lwów 24.75. Królikowski Poraj Antoni, Lwów 40. Krykiewicz Marjan, Lwów 2. Krykiewicz Zygmunt, Lwów 2. Książnica Atlas, Lwów 41. Księgarnia T-wa Szkoł. Ludowej, Lwów 2. Kurator Lwowskiego Okręgu Szkolnego, Lwów 28,25. Kurator. Lwowskiego Okr. Szkol. Wyd. Książ., Lwów 10. Kuryłło Adam, Lwów 20. Legeżyński Stanisław, Lwów 22,50. Lewandowski K. Lwów 1. Lewicki Mikołaj, Lwów 3. Librewski Władysław, Lwów 10. Liptay Maksymiljan, Lwów 10. Litwinowicz Józef, Lwów 5. Lupiński Stefan, Lwów 10. Łoziński August, Lwów 5. Łuczkiewicz Włodzimierz, Lwów 2. Łukasiewiczowa Róża, Lwów 2. Madeyski Jan, Lwów 2. Magistrat m. Lwowa Laboratorjum Chemiczne 20. Miejska Izba Obrachunkowa Oddział I Lwów 10. Miejska Izba Obrachunkowa Oddział IV, Lwów 7,50. Komisarjat Dzielnicowy IV Magistratu M. Lwowa 10,50. Komisarjat Dzielnicowy VI Magistratu M. Lwowa 9,35. Marguard Antoni, Lwów 5. Marski Jerzy, Lwów 10. Martula Rudolf, Lwów 1. Maślanka Marcin, Lwów 10. Michalska Karolina, Lwów 1. Mikuli Henryk Lwów 5. Mokrzycki Stanisław, Lwów 2. Morawiecki Józef, Lwów 2. Mozołowscy Włodzimierzowstwo, Lwów 5. Morozowska Wanda, Lwów 0,50. Miller Czesław, Lwów 12. Nechay Adolf, Lwów 2,50. Niezabitowski Stanisław, Lwów 10. Nozowicz Andrzej, Lwów 5. Nowak Józef, Lwów 5· Nowak Karol, Lwów 12. Nowosiadły Michał, Lwów 4,50. Prezes Okręg. Urzędu Ziemskiego, Lwów 14.50. Olański Stanisław, Lwów 3. Olech M., Lwów 10. „Orbis“, Lwów 34. Orzechowski Franciszek, Lwów 30. Osuchowski Józef, Lwów 15.50. Ottawowa Helena, Lwów 3. Paszek Kazimierz, Lwów 4. Patronat Spółdzielni Rolniczej, Lwów 12,50. Paulo Kazimierz, Lwów 5,50. Pazdro Zdzisław, Lwów 2. Pęcakowski Józef, Lwów 4.50. Peszyńska E., Lwów 5. Pilcer Władysław, Lwów 26.50. Płoński Stanisław, Lwów 5. Popowicz Jan, Lwów 20. Potworowski Tadeusz, Lwów 5. Poźniak Zygmunt, Lwów 5. Próchnicki Zdzisław, Lwów 3. Skorodecki Ferdynad, Lwów 2. „Ruch“, Lwów 10. Ruczajówna Janina, Lwów 5. Rużycki Juljan, Lwów 1. Rzepka Henryk, Lwów 3. Sahanek Piotr, Lwów 5. Sanatorjum D-ra

Światkowskiego, Lwów 5. Prezes Sądu Apelacyjnego, Lwów 43. Starkiewicz Antoni, Lwów 5. Sekretarz Sądu Apelacyjnego, Lwów 11,65. Schmidt J., Lwów 5. Szmidt Stanisław, Lwów 4.70. Senyszyn Roman, Lwów 2. Sieradzki Włodzimierz, Lwów 2. Skaza Stanisław, Lwów 5. Sochadzki Eugenjusz, Lwów 2. Sokola Dzielnica Małopolska, Lwów 10,70. „Sokół-Macierz", Lwów 5. Prof. Wontorek, Lwów 10. Prof. Łukasiewicz, Lwów 5. Skórkowski Tadeusz, Lwów 2. Skomorowski Mikołaj, Lwów 27.50. Sołtys Antoni, Lwów 5. Sołtysik Antoni Lwów 11. Sośniak Tadeusz, Lwów 46.60. Państwowy Monopol Spirtusowy, Lwów 31,15. Spółdzielnia Wojskowa O.K.VI, 6. Stesłowicz Władysław, Lwów 5. Strzelecka Marja, Lwów 7. Wydział Mechaniczny Politechniki Lwowskiej 17,50 Sekretarz Politechniki Lwowskiej 8,90. Rektor Politechniki Lwowskiej 10. Srokowski Karol, Lwów 12. Szczupłakiewicz St. Lwów 6. Szkoła Elektro-Mechaniczna im. Staszica, Lwów 35. Szkoła Mechaników Lotniczych L. O. P. P., Lwów 9.80. Państwowa Szkoła Przemysłowa, Lwów 8,50. Państwowa Szkoła Zawodowa Żeńska, Lwów 21. Szkoła Męska im. M. Konopnickiej, Lwów 13. Szkoła powszechna Męska im. Zimorowicz, Lwów 6,74. Szkoła Powszechna żeńska im. Żółkiewskiego, Lwów 7. Szkoła Powszechna żeńska im. Św. Magdaleny, Lwów 14. Szkoła Powszechna Żeńska im. Kl. Tańskiej, Lwów 5. Sztaba Roman, Lwów 10. Szumski Jan, Lwów 2. Szybalski Stefan, Lwów 5. Szydelsk Sz. Lwów 5. Szymański Br., Lwów 5. Szymonowicz St. Lwów 7. Śmiałek Wincenty, Lwów 5. Rektor Uniwersytetu Jana Kazimierza, Lwów 10. Uniwersytet Jana Kazimierza U. J. K. Dyr. Kan. Lwów 2. U. J. K. Dziekan Wydź. Teolog., Lwów 58. U.J.K. Dziekan Wydź. Prawniczego, Lwów 27. U.J.K. Dyrektor Bibljoteki, Lwow 21,50. U. J. K. Instytut Chemiczny, Lwów 4. „Unja Strażacka" Lwów 10,50. Urbański Tadeusz, Lwów 5. Tomanek F., Lwów 10. T-wo Ochrony Młodzieży, Lwów 2,50. Tyrowicz Ludwik, Lwów 2. Państwowy Magazyn Wyrobów Tytuniowych, Lwów 28. Wacnik Cyprjan, Lwów 19,10. Walkowski Tadeusz, Lwów 14. Walków Karol, Lwów 4. Wejgel Bolesław, Lwów 3,50. Wodny Zarząd Państwowy, Lwów 4,95. Witkiewicz Roman, Lwów 10. Wiktor Bronisław, Lwów 5. Więzienie Karno-Śledcze, Lwów 11,60. Wieleżyński Ludwik, Lwów 5. Węgrzynowski, Lwów 1. Akademja Medycyny Weterynaryjnej, Lwów 10,30. Wójcikówna Jadwiga, Lwów 2, Wychera Jan, Lwów 9,20. Wydział Samorządowy, Lwów 12,90. Wydział Samorządowy Biuro Fundacyjne, Lwów 25. Wysoczański B. Lwów 7. Zakład Ciemnych, Lwów 5. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Lwów 3. Zakład pod Wezwaniem św. Teresy, Lwów 6,70. Zakład Ubezpieczeń od Wypadków, Lwów 10. Zaleski Eugenjusz, Lwów 1. Zalewski Władysław, Lwów 1. Zarząd Domu Czynsz. Zakł. Ubez. od Wypad., Lwów 17,90. „Zdrój", Lwów 5. Zgórski J. Lwów 15. Zrzeszenie Pracow. Państw. Banku Rolnego, Lwów 28,25. Związek Adwokatów Polskich, Lwów 11. Związek Obrony Kresów Zachodnich, Lwów 10. Związek Obywatelskiej Pracy Kobiet, Lwów 5,50. Związek Oficerów Rezerwy, Lwów 10. Związek Stow. Zarob. i Gospod., Lwów 10. Związek Zawod. Farmac. Paracow. R. P., Lwów 6,50. Zygmuntowicz Zygmunt Lwów 1. Ks. Aborowicz Nikodem, Butrymańce 5. Ks. Baranowski Władysław, Małe-Soleczniki 13,10. Ks. Bielawski Józef, Podbrodzie 45. Ks. Borsuk Wincenty, Bienica 17. Ks. Bujnowski Wincenty, Belmont 10,20. Ks. Chodyko Stanisław, Kozłowicze 24. Ks. Ciechanowski Edward, Hniezno 18. Ks. Dauksza Zenon, Rymszany 23. Ks. Dowgwiłło Józef, Białowieża 1.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Redaktor i Wydawca KS. LEON ŻEBROWSKI, Kan. Kapit. Metropol.
DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.

Z PIŚMIENNICTWA.

Ks. dr. Franciszek Trochu. **Proboszcz z Ars.** Święty Jan - Marja Vianney 1786 - 1859. Na podstawie aktów procesu kanonizacyjnego i niewydanych dokumentów. Z francuskiego przełożył *Ks. dr. Piotr Mańkowski*, Arcybiskup Enejski. Wydawnictwo Salezjańskie, 1932 rok. Str. 548.

Nakładem J. Em. Ks. Kardynała Hlonda, Prymasa Polski, wyszedł żywot św. Jana-Marji Vianney'a, proboszcza z Ars, napisany krytycznie w języku francuskim przez ks. Fr. Trochu, a spolszczony przez JE. Ks. Arcyb. Piotra Mańkowskiego.

Dzieło naprawdę piękne, żywo uwypuklające postać św. Proboszcza oraz całokształt jego apostolskiej działalności. Kapłani znajdą tu nieporównany wzór dobrego pasterza w duchu ewangelicznym oraz niewyczerpane tematy do rozmyślań.

J. Em. Ks. Kardynał Hlond, udzielając aprobaty książki, wyraża życzenie, by „postać św. Jana-Marji Vianney'a, tak plastycznie oddana przez autora, a tak dobrze przyswojona polskiej literaturze hagjograficznej przez dostojnego Tłumacza, wskazywała całemu duchowieństwu polskiemu żywe źródło apostolstwa, tryskające bardzo wysoko, bo na szczytach doskonałości".

Cena książki, obejmującej 548 str. dużego formatu, w stosunku do jej rozmiarów, jest minimalna — *zł. 8.50* na lepszym, — *zł. 7 50* na pośredniejszym papierze, włącznie z przesyłką.

Dochód ze sprzedaży dzieła jest przeznaczony na ubogą młodzież, dążącą do stanu duchownego.

Książka jest do nabycia w Administracji Wydawnictw Salezjańskich *Warszawa, ul. ks. Siemca 6.*

Homo Dei. Organ Ligi Świętości Kapłańskiej. Tuchów (Kr) Klasztor OO. Redemptorystów. Prenumerata roczna 2 zł., dla kleryków 1 zł.

Niedawno zaczęło wychodzić w Tuchowie pismo (dwumiesięcznik), poświęcone najważniejszej sprawie, bo sprawie uświęcenia kapłana, by się stał prawdziwym *Homo Dei.* Pismo winno się znaleźć u każdego kapłana katolickiego.
